

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemam veljá: Za celo leto predplača 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemam veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in veljá tristoletna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvemži nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 68.

V Ljubljani, v soboto 22. marca 1884.

Letnik XII.

Državni zbor.

Z Dunaja, 21. marca.

Budgetna obravnava.

(Dvanajsti dan.)

Foregger včeraj ni govoril samo o šolstvu, ampak o vseh političnih razmerah na spodnjem Štajarskem, in gosp. predsednik imel je prav ovčjo potrpežljivost, da je vse to pripuščal in govornika ni opominjal, da naj ostane pri reči. V obravnavi so bile srednje šole, pa Foregger je govoril o pravem ministerstvu in Pražaku očital, da se pri oddajanju služb ne drži predlogov merodajnih uradov, ampak da se imenovanja vrše le po želji in volji dr. Vošnjaka. Popisoval je prenapetost slovenskih narodnjakov, omenjal „bitve“ na Jančah, pravil, da je bila l. 1848 v Ljubljani v razstavnem oknu neke štacune viditi kriva sablja z napisom: Udri nemškutarja, in da naj Nemci, ako bi šlo po nekem ormuškem oklicu, kakor psi pocrkajo za plotom! Sklepal pa je svoj strastni govor z zagotovilo, da na spodnjem Štajarskem porazumljenje s slovenskim narodom ni potrebno, ker si to ljudstvo ne želi one slovanske sreče, ki mu jo hočejo prinesiti slovenski prenapeteži.

Prihodnje volitve bodo že pokazale Foreggerju, ali ljudstvo na Štajarskem želi sprave in miru, ali ne. Ker prepričani smo, da bode kot poslanec Štajarski kmalo doslužil, in da se bo mogel kje drugej oglasiti, ako bode hotel še kedaj ropotati v državnem zboru.

Za Foreggerjem govoril je minister Conrad, pa za Slovence ne tako nasprotno in odurno, kakor v prejšnjih časih. Zavračal je Foreggerja, ki mu je očital, da hoče v naših šolah vpeljati utrakvizem. Ako se drugi deželni jezik proglašajo za obligatni predmet, rekel je minister, šola ne postane utrakvistična. Šole pa tako vravnati, da se učenci obeh deželnih jezikov privadijo, to je velika prednost, ki mu je za poduk v srednjih šolah kaj mar. (Na levici: Ne! Tonkli: Gotovo!) Pripravljen sem bil na ta „ne!“ pa prišel bo čas, ko se bode tem nazorom pripoznalo več opravičenosti, ker se ta reč ne bode

več smatrala za strankarsko zadevo, ampak se bode presojevala po njeni koristi.

Za ministrom prišel je na vrsto deželni glavar bukovinski, Kohanovski, ter je priporočal, naj vlada prej ko mogoče v Černovicah osnuje spodnjo gimnazijo, za kakoršno je prosil mestni odbor, in jo je priporočal tudi deželni zbor bukovinski.

Obravnava bila je za tem sklenjena, in bila sta kot generalna govornika izbrana na levici Heilsberg, na desnici pa dr. Vošnjak. Heilsberg je enako Foreggerju pozabil na predmet, ki je bil na dnevnem redu, ter je večidel odgovarjal Greuterju, ne da bi bil pa kaj posebnega povedal.

Dr. Vošnjak ugovarjal je večidel Foreggerju in Schmidererju, ki zmerom pravita, da slovensko ljudstvo za svoje poslance ne mara in da se veliko bolj briga za njiji. Pa Slovenci o teh poslancih nečejo nič vedeti, in dasiravno se vedno ponašata, kako dobro poznata razmere na spodnjem Štajarskem, se mora človek čuditi goropadni nevednosti, ki jo razodevata. Vošnjak omenja potem, da je vinorejska šola v Mariboru nemška, in da prebivalci po mestih in trgih niso v tako obilnem številu Nemci, kakor je trdil Foregger. To spričuje že volitev njegova, ker je imel komaj 40 glasov večine. Zoper njega so glasovali Slovenci, pa tudi konservativni Nemci. Oboji nečejo nič vedeti o zvezi z Nemčijo, ampak samo o zvezi z Avstrijo, ako pa tirjajo za spodnjo Štajarsko poseben oddelek pri cesarskem namestništvu, to ne nasprotuje enotnosti Avstrije in tudi ne enotnosti Štajarske, ampak namerava samo posebne polajšave pri upravi.

Prav dobro je izplačal Foreggerja, ki odreka slovenskemu jeziku zadostno izobraženje, pa sam pripoznava, da tega jezika ne zna. Kako mora potem o njem soditi. Tudi duhovščino je napadal, pa ona je katoliška in cerkvi vdana, nihče pa ji ne more zameriti, ako se neče potegovati za stranko Foreggerjevo. Govorivši o plačah za slovenske pravnike, rekel je Vošnjak, da po Foreggerjevih mislih so ti denarji podobni stroškom, ki jih je državni zbor dovolil za neko bolezen v Dalmaciji. To mora odločno zavračati in taka primera je surova (gemein). Konečno je govornik gosp. ministra prosil, da naj

predolgo ne čaka, kako se bodo slovenske paralelke na Kranjskem obnesle, saj se je že pokazalo da so dobre, zato naj se tudi 400.000 Slovincem na Štajarskem in Hrvatom v Istri ne odreka taka enaka osnova.

Gospod predsednik je govornika pokregal, češ, da beseda surov, ki jo je rabil zoper Foreggerja ni parlamentarična. Schmiderer pa je z dejanskim pravkom ponavljal, da vinorejska šola v Mariboru ni samo nemška, ampak tudi slovenska, češ, da učitelj Ketz je Slovenec, vodja rojen Kranjec, toraj tudi Slovenec, in da učitelj Pfeifer, pa vinarja Guncsi in Rohrbacher tudi znajo slovenski. Pa Vošnjak ga je zavrnil, da učni jezik za vse predmete je nemški, kar Schmiderer ne bode mogel tajiti. Poduk za vinarje je morebiti tudi slovensk, za prave učence pa ne,

Po kratkih opazkah gosp. poročevalca bila je potrjena potrebščina za srednje šole in sicer 3.533.740 gold. za gimnazije, 1.249.102 gold. pa za realke, 22.600 gold. za šolske knjižnice, 1.180.690 gold. za obrtne in kupčijske šole, 127.500 gold. pa za posebne učilnice. Enako je bila sprejeta tudi resolucija gledé slovenskih, oziroma italijanskih in hrvatskih paralelek v Mariboru, Celji, Gorici in Pazinu.

Danes se je pričela razprava pri gori navedeni točki: šolske knjižnice. Lustkandl je porabil to priliko, da se je znebil govora, ki ga je že dva dni težil. O obrtnijskih šolah govorila sta Tilser in Mikiška, potem pa je bil sprejet konec obravnave, nasvetovan od dr. Poklukarja, ki je ob enem predlagal resolucijo, v kateri se vladi naroča, da najprej ko mogoče na Gorenjskem napravi šolo za izdelavo puškinih cevi po zgledu šole v Borovljah, v Ljubljani pa šolo za poduk v raznoterih obrtnijskih izdelkih iz lesa, po zgledu enake šole v Hrudimu na Českem. Kot generalna govornika govorila sta potem še Exner, profesor na višji kmetijski šoli, ki velja kot poseben strokovnjak v obrtnih zadevah, pa Dunajski tovarnar Wiesenburg. Ko bode ta točka dovršena, prične se obravnava o ljudskih šolah, pri katerih bo zopet veliko besedovanja. O Mariborski učiteljski pripravnici hoče govoriti g. Raič in zahtevati, naj se prične dejansko izvrševanje že prej gledé te učilnice od

LISTEK.

Iz Ubiibi prijatelj prijatelju v Ibiubi.

Dragi prijatelj!

V svojem listu si mi zadnjič pisal, da sta zavisnost in nezavisnost dva zelo relativna pojma. Le pomudiva se zato še nekoliko pri časništvu. Misli si časnik, njegovo vredništvo in naročnike. Kolika zavisnost je vendar tu! Vse križem sama zavisnost!

Ze od svoje glave je časnik zelo zavisen. Par izgledov naj tu zadostuje. Ko mi je v preteklih dneh postrežček molil „najnajnovejši“ slovenski dnevnik, videlo se mi je skoraj, da mi ponuja „Ljudski glas“ iz prvega tečaja. A ko ga bližje pogledam, prepričam se, da sem se zelo zmotil, posebno ko opazim, da mu manjka neke krajcarju slične podobice. Tako je n. pr. tudi „Brenceelj“ zelo zavisen od svoje podobice na čelu, kajti tako mu je priljubljena, da jo večkrat še tudi na zadnjo stran postavi sicer z

„mežnarskimi“ insignijami, a kljubu temu v ne posebno estetični obliki.

Če k tej zavisnosti prideneš še zavisnost od uvodnih člankov in listkov, od dopisov in novic, od uvrstkov in poslanih, od nemških, francoskih (vsaj ta zabela mora biti), angleških, latinskih itd. citatov in napisov, imaš pojem o zavisnosti že nekoliko bolj osvetljen. Nadalje pomisliš tudi lahko, koliko se je za denar in koliko za „bohlonej“ spisalo, koliko iz prave ljubezni do milega naroda in koliko iz egoizma.

Da je vredništvo sploh in odgovorni vrednik posebej jako važen člen pri dolgi verigi časniške zavisnosti, pričajo Ti zadnji dogodki pri naših Štajarcih.

Kaj so pa listu naročniki, o tem Ti ne bom pisal; saj si gotovo kaj čul o jeremijadi ljubljanske „Schulzeitunge“ zavoljo preobčutnega odstopa naročnikov.

Če se pri vsem tem spomniš še državnega pravdnika, imaš celo vrsto zavisnosti pred seboj. A pri tem je to najhujše, da kaže poslednji pri potrjevanju raznih spisov in novic toliko — svobodno

volje. Včasih zapečati pri nas to, kar se je n. pr. v Trstu smelo tiskati, menda samo zato, ker je zavisen od „obstoječih razmer“, in ker bi se utegnil s tem pri nas javni mir kaliti, za kar se pa v Trstu se ve da ni bati! Kacemu „Impertinente“ se zavoljo posebne zavisnosti že zamore vhod med občinstvo dovoliti! No pa čemu tudi bati se teh tičev obmorskih?

Včasih leži nemški list na mizah vseh kavarin in društev, pa ni nič nevarnega, a če slovenski list kaj iz nemškega prevodi, je smrtni greh in slovenski list mora v temnice ali pa na ogenj. No zakaj? No zakaj! Vsega tega je odvisnost kriva. Sploh bo že skrbela kopica tistih visocih gg. na Dunaji, ki ima državno tehtnico v rokah, da bo tako prilagala in odkladala v obe skledici, da bo kolikor mogoče v obeh „ravno prav“ — se ve da počakati je treba primorskim Slovincem, ker so zelo zavisni od Dunaja in od Trsta, voda jim pa (tako si misli ona visoka gospôda) iz vseh strani tudi še ne teče v grlo.

V resnici, prijatelj, državni pravdniki in državni voditelji kažejo svojo svobodno voljo tako očitno in

državnega zbora sprejete resolucije. Ako bo le prišel k besedi! Ker g. predsednik hoče kolikor mogoče hiteti, in bo za danes zvečer napovedal še eno sejo. Ravno tako bodo menda jutri in v ponedeljek zvečerne seje.

Govor poslanca dr. Viteziča v državnem zboru 14. marca o žalostnem položaji isterskem.

(Dalje.)

V podporo svoje trditve, da vlada slovanski živelj na korist nemškega in laškega zatira, naslikati Vam hočem iz Istre, kojoj imam čast zastopati, sliko žalostnega položaja Slovanov in to v trojnem oziru, v šoli, uradu in javnem življenju v dokaz, kako se v Istri izvršuje član XIX. temeljnih postav in pa Taaffejev program. Popred moram pa še razmere prebivalcev po občevalnem jeziku, kakor jih je pokazala poslednja ljudstvena štetev, navesti. Vsled te ima Istra 284.154 prebivalcev. Po občevalnem jeziku je 4779 Nemcev, 43.000 Slovencev, 114.291 Lahov in 121.732 Hrvatov. Relativno je toraj Hrvatov največ; ako bi po desetinkah računili, imamo 5.798 Slovencev, 4.004 Lahov in 0.168 Nemcev. Toraj tudi v absolutnem oziru imajo Slovani odločno večino, tako, da so Slovani Lahom nasproti nekako v razmerji kakor 3 : 2, t. j. tri petine Slovanov, dve petini Lahov.

Sedaj si pa usojam najpopred omeniti šolstva. Da se sè Slovani gledé šolstva jako po mačehino postopa, sem vže večkrat povdarjal. Laška manjšina ima skoraj vse šole v rokah, slovanske učilnice lahko na prste poštejemo in še te so vse enorazredne. In kljub temu nam še to malenkost polahoniti hočete. Glavno nalogo v tem oziru dala si je nova zadruga, ki se je še le nedavno napravila in to društvo ni nič družega, kakor posnemanje nemškega „Schulvereina“. To društvo razpisalo je v poslednjih dneh natečaj na premije za one učitelje ljudstvene šole, kateri si posebne zasluge za razširjanje laške omike pridobivajo. Smoter je zatoraj zadosti jasen, kajti on ni nič družega, kakor izneverjenje narodnosti svoji oziroma polahovanje deželanov.

Vprašam Vas, kako zamore šolska oblast takošno postopanje učiteljevo gledati? V šoli naj učitelj slovanski podučuje in razven šole naj pa razširja laško omiko! Ali ga mar to ne zapelje do zane-marjevanja svojih dolžnosti? Gosp. cesarskemu namestniku se je dobro zdelo, da je ob priliki svojega popotovanja po Vološkem in Lošinjskem okraji ondošnjim prebivalcem nasvetoval, da bi nemščino v ljudstvene šole vpeljali. V takih šolah toraj, kjer se otroci z veliko težavo brati in pisati navadijo, naj bi jih še mučili s podukom čisto ptujega jezika. Gospóda moja, kje je tukaj pedagogika? Ali bi ne bilo bolj pametno, če bi bil on nasvetoval Lahom, ki skupno s Slovani prebivajo, da naj bi si ravno tako prizadevali pridobiti si drugi deželni jezik, kakor je Slovanom na njegovi pridobitvi ležeče? Vsled tega bi se bila dva naroda skupaj bivajoča priučila mejsebojnega spoštovanja in ljubezni, in oba bi bila delala z združenimi močmi na blagor dežele, namesto da bi jo prepir razdvojeval.

Učiteljišče v Kopru ima tri oddelke, laškega namreč, hrvaškega in slovenskega, kljubu temu pa se predava novim šolskim postavam nasprotno večina najvažnejših predmetov v nemščini, da še celó v četrtem letu se predavajo vsi predmetje v nemščini.

V enakem položaji nahaja se ženska pripravnica v Gorici. V poljedeljski šoli Poreški, koja je naravnost za prosti narod namenjena in ta narod je po vsem slovanskega rodu, podučuje se tudi vse v laščini. Iz tega je razvidno, da v semenišči, ktero je s to šolo v zvezi, za šest ustanovnih mest skoraj ni mogoče prosilcev dobiti.

Navtična (pomorska) šola v Lošinjii je tudi laška. V celi Istri ni niti jedne srednje šole slovanske. Koprška gimnazija je laška, Pazinska nemška, realka v Piranu je laška in ta je k sreči na smrtni postelji, kajti zaradi pomanjkanja dijakov, morala je prenehati.

Pulj ima nemško realko in ta je vojaški zavod. Pa to ni še zadosti, da Istra sama nima slovanskih srednjih šol, temveč se dijakom še polena pod noge mečejo, da ne bi obiskavali hrvaških gimnazij v Reki ali Senji, če tudi ste ravno tako osnovani, kakor vsaka avstrijska gimnazija, čo tudi imajo ondi odlične učiteljske moči, in če tudi se ondi ceneje živi in ste ti dve gimnaziji posebno prebivalcem kvarnerskih otokov in Vološkega okraja jako prilični, ker ste jim tako rekoč pred nosom in se mladenči ondi v materinščini podučujejo; vse to ni za nič, kajti prepoveduje se jim poduk ondi ali pa vsaj s tem otežuje, da je onim, ki so se na teh gimnazijah izšolali, poduk na kakem avstrijskem vseučilišči le tedaj dovoljen, ako ministerstvo to dovoli; pa tudi ustanov za bogoslovce ne dobé, ako bi ravno duhovni postati želeli. Ministerijalni odlok od 9. maja 1882. leta ima pa še mnogo strogeje določbe, kar se sprejema totranskih dijakov Zagrebske univerze na avstrijskih univerzah tiče. Na ta način prizadevajo si Slovanom po Istri in Kvarnerju vsako višje izobraževanje onemogočiti, da bi s tem sčasoma slovanski živelj zatrl. Nekaj čisto posebnega je pa z ustanovami. Istra ima osem ustanov po 84 goldinarjev, ktere so pa vse v državnem proračunu pri Koprski gimnaziji preliminirane; dalje ima Pazinska gimnazija državne podpore 1200 goldinarjev. Ustanove in podpora se tako rekoč teh gimnazij držé, kajti obiskovalci drugih gimnazij jih niso vstani dobiti.

Pač se je leta 1875 napravilo 10 ustanov za mladenče kvarnerskih otokov po 100 gold. vsaka, toda pod kakošnjimi razmerami. Ranjki škof na otoku Veglia je prosil pri ministerstvu, naj bi se na otoku osnovala nižja gimnazija s hrvaškim učnim jezikom. Ne, rekli so pri ministerstvu, gimnazije s hrvaškim učnim jezikom vam ne moremo dati, pač pa vam damo namesto nje 10 ustanov po 100 gold., le morajo mladenči, ki jih bodo dobili, na Pazinski gimnaziji učiti se. Namesto kruha podali so jim kamenja! (Tako je! na desni.)

Kar je čisto naravno, da se za te ustanove nihče ne puli, kajti, kje boste dobili na kvarnerskih otokih mladenča, ki bi nemščine zmožen bil, in zatoraj jih nihče ne zahteva. Kar se pa tiče ustanov iz deželne zaklada, se pa nikdar ne oddajo niti hrvaškim niti slovenskim dijakom, kajti delijo se le med Lahe ali pa polahonjene dijake, če tudi Hrvatje in Slovenci k deželnemu zakladu ravno toliko prinašajo,

kakor Lahi, ali deželni odbor tega ne mara spregledati.

V najnovejšem času si pa še celó prizadevajo, zasobne in družbinske ustanove pod vladno pokriviteljstvo spraviti, le da slovanski mladenči ne obiskujejo šol, kjer bi se podučevali v maternem jeziku.

Nekaj enacega določuje odlok cesarskega namestništva Tržaškega od 25. oktobra 1883 gledé podelitve podpor, ktere se letoma ponavljajo iz dohodkov ustanovnega premoženja Arčirovega iz otoka Veglia. Vsled ustanove izročeno je opravištvu škofu in on je tudi za tistega, ki ustanove deli.

Tukaj se gre toraj čisto za privatno ustanovo in kljub temu se je določilo, da je podelitev le veljavna, ako jo ministerstvo dovoli. Sedanji prevz. škof vložil je proti temu odloku protest ter je ob enem prosil, da naj bi se mladenčem iz Kvarnerja doma, državne kakor tudi zasobne ustanove in podpore delile, ne da bi se na to gledalo, ali se učé na gimnazijah v Reki ali Senji ali pa na drugih gimnazijah, ter se je pri tem opiral na to, da ako se mu to ne dovoli, bo kmalu tudi v Veglianski škofiji nastalo pomanjkanje duhovnov, kakor jih že primanjkuje po Poreški in Tržaški škofiji. Nadjam se, da bo visoka vlada vzroke sprevidila in mu pravično željo spolnila. Žalibog, da so taka Slovanom neprijazna mišljenja tu pa tam tudi pri cerkvenih dostojanstvenikih padla na rodovitna tla. V kočljivo vprašanje zaradi zasedanja škofijskega stola Poreškega, ktero v deželi toliko skrbi provzročuje, se ne bom spuščal.

Ne morem si pa kaj, da bi se ne izjavil, da bi bil v oziru ogromne večine slovanskega prebivalstva v tej škofiji strašanski anahronizem, ako bi se ona služba komu podelila, ki ni slovanske zmožen; kar se pa sploh te tendence tiče, moram omeniti, da je ranjki škof Dobrila naredil več vstanov z določno opomnjo, da naj se oddajajo ubogim dijakom hrvaške in slovenske narodnosti. Vsakteri škof Tržaški pazi naj na to, da se bo določilo spolnjevalo.

Kako se pa sedaj ta določba spolnuje, kaže nam razpis Tržaške „Curiae episcopalis“, ki je objavila natečaj za dve tistih vstanov v laškem in nemškem jeziku, nikakor pa ne v jeziku, za ktere so one namenjene, to je v hrvaškem in slovenskem.

Tisti dijaki namreč, ki hočejo te ustanove dobiti, morajo se učiti ali na Koprski ali na Tržaški nemški gimnaziji; na slovanskih gimnazijah se ne smejo!! Ravno tisti gosp. škof nabiral je svoje dni denar, da bi se bilo napravilo semenišče za slovansko mladino, kjer naj bi se bili mladenči za svoj bodoči poklic dušnih pastirjev slovanskega prebivalstva vzgojevali.

Njegov naslednik ustanovil je iz nabranega denarja tako semenišče v Trstu. Ker morajo semenišniki ondašnje nemško gimnazijo v Trstu obiskavati, ako hočejo sprejeti biti, namen nikakor ni dosežen, ktere ga je gospod ranjki škof imel. Sedanji Tržaški škof je za časa svojega pastirovanja v Poreču tudi nabral nekaj noveev za ustanovo konvikta, ktere ga je napravil v Kopru in tega sedaj deželni zaklad podpira na leto s 1000 goldinarji. Ker se pa slovanski jezik na ondašnji gimnaziji podučuje le za predmet, se nikakor ni nadjeti, da se ga bodo mladenči toliko privadili, kolikor ga jim bo za bodoči

tolikokrat, da se še celó nam, pohlevnim Slovincem zdi to presvobodno.

Tisti nekaj let sem tako znani in tolikokrat presukani člen XIX. ali IXX. se ravno zavoljo tega, ker imajo gg. pravdniki in politiki toliko svobodne volje, tolikokrat tolmači in izvršuje v nam nasprotnem smislu. Ravno zavoljo svobodne volje se našega justičnega ministra postranski ukazi većinoma tako dosledno prezirajo. Jaz po tem tacem menim, da pač ni tako prazno človeško bahanje tisto s svobodno voljo, kakor nekteri celó pri nas modrujejo in pišejo.

Se vé, da pri človeških dejanjih ne sodeluje le svobodna volja, kakor sem Ti sedaj pravil, ampak tudi — osoda, in s tem so svobodni volji spet roke zavezane. Prijatelj, Ti si ostrmel? Ne čudi se! Da, osoda, osoda; tako trdijo nekteri, se vé, da učeni gospodje, celó dohtarji, kterim mora osoda res neznanško preglavico delati. Kako bi je tudi ne? Od gorke zibeli do hladnega groba spremlja osoda posamezne ljudi, kakor tudi cela ljudstva. Ko sem o tem čital, začele so mi strašno misli po glavi rojiti. Saj tudi ni čuda! Kar mi je namenjeno po osodi,

to se bo z menoj zgodilo. Kaj mi pomaga moliti, kaj dobra dela opravljati ali kaj mi škodujejo tudi slaba, kaj se mi je treba ozirati na notranji glas vesti ali na nravni čut, če sem pa v rokah te mrzle, te gluhe, te neizprosne osode? Saj ne morem niti z dobrim niti s slabim dejanjem nič prenarediti te brezsrčne, neusmiljene osode. In če mi bode morda osoda mila, prijazna, osrečilna, storila bo to tako ali tako brez mene, brez mojega truda; saj mi je tako namenjeno. Ker pa vendar nekaj moram početi, ko živim na svetu, delam pač le to in le toliko, da se pred svetom kažem delavnega možaka, poštenjaka in, da moram za svoj život o priliki tudi kaj zahtevati. Drugo mi tako osoda prinese ali ne prinese v teku časa, jaz ne morem nič zato. (Vendar bi se mi od osode neizrečeno za malo zdelo, ko bi mi n. pr. pri najlepši priložnosti ne prinesla kacega posebnega odlikovanja!)

Pri vsem tem imam vendar toliko svobodne volje (dovoli, prijatelj, da sedaj to očitno priznam, sicer bi bil preveč nedosleden!), da delam kar in kolikor jaz hočem in sicer niti zaradi zunanje sile niti iz notranje potrebe. Vidiš, sedaj sem se že toliko

zbrihtal, da se svoje svobodne volje zavedam, kar me premišljevanje o lastnem življenju in opazovanje družih ljudi o tem prepričuje.

A kljubu temu mi pa osoda vendar le noče iz glave. Pri njej me pa še to jezi, da se s človekom še prav rada pošali. Le premisli, dragi prijatelj! Nekdo pije boteljo za boteljo (početkom gotovo sè svobodno voljo, za pozneje pa tudi jaz ne morem dober stati!) in nemila osoda hoče, da ga mora tovariš v vozu domov spraviti. Drugo jutro pa stori ravno ta osoda — sedaj postane res neizogibna, — da ni vse tako v tem, po zlobni osodi zasledovanem človeku, kakor bi moralo biti. In čez nekaj časa včini ravno tista osoda, ki je tega reveža poprej omamljive pijače navadila, da mora ta trpin kot njena žrtva — umreti.

Nerazumljiva v resnici so pota te neizogibne osode. Jaz bi dosledno dejal, da se zavoljo tega slovenskim poslancem prav nič več ni treba boriti za naše težnje. Na videz naj le brskajo toliko, da jim misli in roke popolnoma ne zastanejo, drugo naj pa osodi prepusté; ker ne pomaga nič, niti če tako, niti če tako delujejo.

poklic dušnega pastirja na deželi najbolj potreba. Temveč pa se je bati, da se bodo polagoma izenarodili.

Kar se tiče uradov, nadjali smo se istrski Slovani, po razglašenji osnovnih postav, da se bode pravična in previdna vlada po njih ravnala in našemu jeziku dostojno mesto v uradu, šoli in javnem življenji odkazala. Žalibog, da smo se tako zmotili. Kakor v šoli, tako je nas tudi v uradu vedno slabeje. Naš jezik se ondi tako v političnem, kakor v finančnem in sodnijskem uradu za duri v kot potiska in laški kakor nemški imata prednost; v Istri je redek uradnik, ki bi bil zmožen slovanskega jezika, še manj pa je takih, ki bi bili zmožni v slovansčini strankam tudi dopisovati. Najprvi uradnik, gospoda moja, ne govori in ne piše deželne jezika, kterega se poslužuje večina prebivalcev, še manj pa mu je všeč, če ve, da se ga kdo njegovih podložnikov poslužuje. Znan mi je slučaj, da je prestavil okrajnega komisarja iz boljšega mesta na slabeje samo zaradi tega, ker je občeval z hrvaškimi prebivalci in občinami v hrvaškem jeziku; uradnik toraj, ki se strogo drži temeljnih postav, se kaznuje! V politično službo se ne sprejme nikdo, kdor ne dokaže, da je popolnoma nemščine zmožen, in s hrvaškimi občinami dopisujejo si nemško, ktera ne zna odgovoriti, se kaznuje; z laškimi občinami se ve da občuje se laški in še celo hrvaške občine se na to napeljujejo, dn bi laški odgovarjale. Ako vložiti hrvaška občina prošnjo na deželni odbor, lahko je prepričana da ne dobi odgovora; prošnja položi se „ad acta“, ker sploh o slovansčini ondi nečejo ničesar slišati.

(Dalje prih.)

Evropa in robstvo.

Med pagani starega veka je bila razširjena misel, da je rob po naravi bitje nižje vrste, kakor je prost človek. In to misel so zagovarjali celo možje kot: Aristotel, Plato i. dr. Tacega razločka med robom in prostim človekom pa naša vera ne pozná in s tem je tudi zavrгла robstvo. Res, da so bili posamezni možje tudi med pagani kot: Seneca, Plutarh, ki so bolje sodili o robih, kakor njih sovrstniki, vendar je še le krščanstvo razrušilo steno med „Grkom in Judom, med robom in prostim“.

A tudi krščanstvo ni moglo kar na mah oprostiti robov, ker pregloboko je bila vkoreninjena ta navada v družinskem življenji. Z druge strani je pa bilo tudi treba pomisliti, kaj početi z oprostnimi robi, kako jih preživiti, kako se ustaviti njihovi naravni moči, ker znano je, po koliko tisoč in tisoč so jih imela posamezna rimska in grška mesta. Krščanstvo je toraj najprvo učilo, da naj usmiljeno ravnajo gospodarji s sužnji, in sužnje je opominjevalo, da naj ubogajo svoje gospodarje, s kratka: sužnji so se morali najprvo versko-nravno podučiti.

Mnogo zaslug v tem oziru so si pridobili sv. Krizostom, Ambrož, Avguštin, Peter Chrys itd. Pa tudi posvetni vladarji so zelo olajšavali robom težki jarem kot: Konstantin V., Justinian.

Tudi v srednjem veku je cerkev mnogo storila za oprostitev robov pri Germanih in drugih narodih. Ostro je bilo prepovedano Judom prodajati robe.

Po tem tacem se mi zdé tudi nepotrebni vsi poskusi in vse enkéte, da se slovenskemu ljudstvu zabrani žganje. Kakor osoda hoče, tako se bo ž njim zgodilo prej ali slej. Kajti če delamo zoper žganjepitje z najboljšim premišljevanjem, z najboljšim namenom in zgodi se ravno nasprotno od pričakovane, če naše ljudstvo pri vsej opreznosti zadene kaka nezgoda, ni to naša krivda, ampak naše osode, neizogibne osode.

Sedaj, ljubi moj, ko sem éital košček te teorije o fatalizmu (morda nas bo kmalu kak slovenski filozof osrečil z obširnejo razpravo o tem — se vé, da povzeto iz nihilistične nirvane salonskega pesimista Schopenhauerja) in sicer v leposlovnem in znanstvenem listu, ki se gledé vnanje oblike šteje po pravici med najlepše liste te vrste, sedaj še le prav razumem, zakaj se v naših romanih in novelah toliko ljudi postreli, toliko zastrupi, toliko obupno v vodo poskače, zakaj se nam slika toliko pobitih in drugače ponesrečenih (n. pr. da se komu ktero uho odreže). Jasno mi je, da je vsemu zlo kriva zavisnost od neizogibne osode.

Predno je kdo pri nas košček teorije o fata-

Tako je počasi ponehalo po Evropi nečloveško kupčevanje z ljudmi: na Českem koncem 10. stoletja, na Angleškem v 12. in na Svedskem v 13. stoletju.

Med tem pa so nastale v severni Afriki one male roparske države, ki so lovile ladije ob sredozemskem morji ter prodajale kristjane v sužnost. Mnogo so kristjani izdali tem morskim roparjem denarja za odkup tacih vjetnikov. Okoli leta 1200 nastane tudi red Maturinov, in l. 1223 vstanovi sv. Peter Nolasko za Španjsko red „Maria de mercede“ s tem namenom, da bi odkupovali krščanske vjetnike iz mohamedanskih rok.

S časom so začele tudi posvetne oblasti stopati na prste tem nečloveškim roparjem. Že l. 1270 ste Anglija in Francija sklenili sv. zvezo proti kupčevalcem z robi. L. 1389 kaznujejo tuniške „korzare“ Angleži, Francozi, Genuzi in Benečani pod poveljem grofa Derby-ja, poznejega kralja angleškega Henrika IV.; toda pomagalo je le za kratek čas. Ko razpade velika angleška država, postanejo Oran, Algir, Tunis in Tripolis neodvisne države in prično l. 1494 ropanje na morji iz maščevanja, da so bili iz Španjske pregnani Mavri in Judje. Zastonj so se jim ustavljali Ferdinand, Karol V., Filip V. in Karol III. Nezdostna sredstva, kakor tudi med-sobojna zavist evropskih držav, posebno pa, ker je Turčija vedno podpirala te roparje: vse to je bilo vzrok, da se roparstvo ni zatrla. Evropske države so se celo ponižale, da so z davki in darili prosile mirú pri teh barbarih.

Anglija je l. 1662 sklenila pogodbo z Algirom, Tunisom in Tripolisom, l. 1721 pa z državo Maroko, da ne smejo vjeti nobenega Angleža, ali celo prodati ga kot roba. Vse angleške ladije z admiral-skimi potnimi listi so smele brez ovir vozite se po morji, in vojne ladije so mogle brez davka kupovati živeža v berberskih pristaniščih. Toda strogo se je te pogodbe držala le država Maroko.

Avstrija je še le pozneje dobila od Turčije brez davka enako zavarovalno pismo, isto tako Prusija in Rusija. Švedska in Danija ste morali pogodbo plačati.

Vse pogodbe pa niso dosti koristile. Tako je bila Anglija l. 1816 prisiljena, poslati lorda Eumoutha s topovi proti nečloveškim roparjem. Še le ko je Francija leta 1829 Algir si osvojila, obrnilo se je precej na bolje.

V veči meri pa je bilo robstvo razširjeno na novem svetu, v Ameriki. Ko so namreč evropske države, posebno Španjska prilastile si širne pokrajine amerikske, morali so jim domačini, Indijanci trdo delati na novih naselbinah. Ravnali so ž njimi prav kakor z neumno živino. Posledica tega je bila, da so prvotni prebivalci antilskih otokov že z drugim rodom izumrli. O tem neusmiljenem ravnani priča tudi smrtno sovraštvo Indijancev do inostrancev. Tako na pr. je neki misijonar nagovarjal na smrt obsojenega Indijanca, da bi se še pred smrtjo spreobrnil. Indijanec vpraša duhovnika, bodo li Španjci tudi v nebesih. Ko mu ta pritrdi, pravi Indijanec, da noče nikamor priti, kjer bi naletel na kacega Španjca.

Misijonarji in v prvi vrsti Dominikanci so neustrašljivo zagovarjali človeške pravice deželanov ter opominjevali naseljence, da bolj ravnajo z Indijanci.

lizmu spisal, zagovarjali so nekteri slovenski pisatelji že zdavno vero o neizogibni osodi v svojih spisih ter samomor tako rekoč poveljevali. Od tod prihaja tudi, da se beseda Bog — ime Jezus pa že celo — rabi po spisih skoraj izključljivo le kot medmet, ali, da se stavek s tem olepša ali, da se slog na tak način izumetniči.

In s tacimi spisi, s tacimi načeli in nazori naj se krščanski človek, katoliški Slovenec sprijazni? S takovimi, ki tajé svobodno voljo človekovo in ne priznavajo božje previdnosti? Kam pa naj se revež obrnem v stiskah in nadlogah, če ne k vsemogočnemu, neskončno usmiljenemu, dobrotljivemu in osebnemu Bogu, ki je vse vstvaril, ki vse vlada, vodi in ohranjuje in ki je edin absolutno nezavisen?

Prijatelj, h koncu Ti le toliko rečem: Bog naj verne Slovence obvaruje pred tacimi zares „osode-polnimi“ beletristi in politiki in voditelji, ki po eni strani nočejo priznavati človekove svobodne volje, po drugi pa prav po koranu zagovarjajo vero v neizogibno osodo! Zavisnost od take vrste ljudi je grozna zavisnost.

Tvoj verni prijatelj v Ubiibi.

Kralj Ferdinand in Elizabeta sta svojemu namestniku v Ameriki, Nikolaju Ovandu 13. feb. 1502. l. dala povelje, da vlada pravično in usmiljeno vse Amerikance ter pospešuje njih poduk v sveti veri. Ta Ovando je odpravil „repartimientos“, t. j. razdeljevanje sužnje med naseljence, toda silil je Indijance, da so morali za plačilo delati v rudorovih in na polji.

Ker je pa l. 1513 kralj Ferdinand dovolil, da Španjci smejo imeti robe, in ker so se zločini proti Indijancem redno ponavljali, podá se l. 1515 Las Casas v Španijo in dela tukaj na vse pretege na to, da se robstvo prepové. Temu možu nekteri zgodovinarji podtikajo nasvet, da naj se zamorci kot robi dovažajo v Ameriko. Toda znano je, da je že mnogo let prej, namreč l. 1481 Portugiz Gonzalez na gvinejskem obrežji zamorce kupoval. Tudi v Ameriko so jih že prej izvažali, kar je kralj tudi dovolil l. 1511, toraj nekaj let pred prihodom Las Casas-a v Španijo.

Španjci so bili prvi, ki so zamorce kupovali za svoje amerikske naselbine. Kardinal Ximenes je sicer prepovedal kupčijo s zamorci, dokler je vladal Španijo; pa v kratkem času se že nobena morska država ni branila, deliti dobička s pohlepnimi Španjci. Med prvimi je bila angleška kraljica Elizabeta. Na francoskih naselbinah je Ludovik XIII. robstvo postavno potrdil. V 17. in 18. stoletju so bili Angleži najmarljivejši kupci z robi. Okoli 700 angleških ladij je vozilo robe v Ameriko. Po uradnih izkazih so samo Angleži v drugi polovici 18. stoletja na leto iz Afrike v Ameriko izvozili po 30.000 robov. Daljna posledica te kupčije so bili pa tudi vedni boji med posameznimi rodovi, ki so vjetnike kot sužnje prodajali. (Konec prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 22. marca.

Notranje dežele.

Nepotrjeno zaseženje. Štev. 19. Mariborskega lista „Südsteierische Post“ je bila zaradi nekega dopisa iz Slov. Bistrice po okr. glavarstvu zasežena. Okrožna sodnija v Celji pa zaseženja ni potrdila. Pomenljive besede se nam zdijo sledeče: „Res da ukaz štajarskega deželne šolskega sveta, s katerim je vpeljan od tretjega razreda naprej nemški jezik kot učni jezik je oestro kritiziran, kar se ne dá potrditi, vendar se pa zato še ne more reči, da so te oestre opazke zaničevanje vradnih naprav; še manj se pa more zatrdovati, da bili bi s tem drugi šuntani k sovraštvu ali zaničevanju državnih uradnj. Toraj v tem ni dejanj, ki bi bile po § 300 nevarne za javni red in pokoj dežele in toraj se zaseženje c. kr. okrajnega glavarstva ne more potrditi.“ Če bili bi v Ljubljani tako srečni, smemo menda po naših skušnjah dvomiti; to pa smemo osebno in javno zatrdovati, da vselej nam je in bode šlo le za resnico, nikdar pa za šuntanje k sovraštvu in zaničevanju državnih naredb. Mar li se s tem javni mir in red kalí, naj sodijo drugi.

Levičarji so se neki izrazili, da bi že sklepali mir in spravo s porednimi Čehi, ako bi ne bilo tako pristranske vlade na krmilu; pod to pa jim ni čisto nič mogoče pripuščati. Zakaj li levičarska gospoda ne imenuje onih pristranskih mož, kterih se ona izogiblje in ne mara z njimi pogajati se. Sedanja vlada, ako je pristranska, se o nji z dobro vestjo lahko reče, da je še vedno pristranska Slovanom na škodo. Le pogledjmo razmere in obupni položaj v Istriji, kakor ga nam razvija izvrstni Vitezičev govor. Naj se kak Plener, kak Herbst ali kak Wurmbrand oglasi slikajoč take razmere iz kake nemške dežele, recimo iz Solnograda, iz dolnje ali gorenje Avstrije, iz Tirolov, iz severnih Čehov itd., kjer sami trdi Nemci stanujejo, da bomo vsaj videli, koliko da je strankarstvo današnje državne vlade na škodo Nemecev. Če se pa pešiča pravičnosti, s katero je Taaffejeva vlada Nemecev bič iz rok zvila s katerim so se do sedaj Slovani pretepali, se pa to, kar odločno pravičnost zahteva, vendar nikakor ne more strankarstvo imenovati. Zakaj pa nadalje Nemci ne imenujejo mož, ki bi po njihovih mislih ne bili pristranski. Res, da smo jako radovedni, kakšnega kalibra bi morali biti in kakega mišljenja. Kolikor ima sedaj skrajna levica svojih mož, je edin dr. Rus, ki je poslednje dni še najmanj zagrižen, toraj izvestno tudi najmanj pristranski. Ta pa je prišel ob vso vero pri skrajni levici, kajti njegovi predlogi, ktere smo poslednjič v „Slovenec“ objavili, o sporazumu Čehov in Nemecev, je združena levica vse zavrгла, češ, da so tudi strankarski.

Gledé česko-nemškegu sporazuma piše „Politik“, da se tako dolgo ni nobenega nadjati, dokler se bodo drugi Nemci v to zadevo mešali. Jezikovna pravda na Českem je čisto česka stvar, in le edino zastopniki českega prebivalstva zmožni so,

jo zadostilno rešiti. Če se li bo združena levica kdaj temu nazoru vklonila pri svoji poznati trimoglavnosti, je zopet drugo vprašanje. Vsaj za sedaj se ni še ničesar nadjati, kar bi količkaj na to kazalo, če tudi so takrat Nemci izdali geslo, naj se napravi mir med česko in nemško narodnostjo na Českem. Čehi so ponudeno jim priložnost radostno pozdravili in se takoj z združenimi močmi na primerno in obeh narodov vredno rešitev dotičnega vprašanja pripravljati jeli. Nemci pa resno voljo pri Čehih vidoč, umaknili so se kar čez noč in rekli: tako ne maramo. Čeh naj ostane kar je bil, naj si išče svojega prava okoli sodišč v svojem rojstnem českem okraji, po nemških okrajih v Čedah pa nima ničesar iskati v čiščini, če zna pa nemško, so mu povsod vrata in duri na stečaj odprte; Nemece pa, če tudi dojde v česke okraje iskajoč svojega prava v nemškem jeziku, mora se mu dati. Tako razumejo nemški pemei spravo in sporazumljenje med obema narodnostima. Miheljnu dali bi radi pečenko, Vaclavu naj bi pa kost ostala. Taki so v resnici, in od takih ljudi se nam Slovanom ni nikdar enakopravnosti nadjati. Žalibog, da imamo tudi pri nas popolnoma enake razmere, in kdaj se je nam nadejati boljših časov v oziru ravnopravnosti, kdo nam zamore povedati?

Kakor telegraf iz Dunaja poroča, se bo tudi letos skupni finančni minister **Kallay** konec spomladi v Bosno podal, kjer bo več mesecev ostal.

Posvečevanje novo imenovanega **škofa za Banjaluko** godilo se bo na Dunaji v frančiškanski cerkvi. Novoposvečenec je visokočastiti g. Marijan Marković iz reda bosniških frančiškanov. Posvečeval ga bode nj. eminenca apostoljski nuncij nadškof Vanutelli z asistenco vojaškega škofa Gruše in posvečenega škofa dr. Angererja.

Po **severnih Čedah** v Tešniškem in Besenskem okraji odpovedalo je okoli 6000 delavcev delo po predilnicah za bombaž. Delavci zahtevajo 20 odstotkov poboljška in pa uravnavo in preosnovno bolnišne blagajnice. Reda in pokaja še sicer ni, toda poskrbelo se je pa tudi, da se ne smejo ljudje nikjer zbirati, tudi na plesiščih ne. Delavci so mislili napraviti shod, nemški „Schulverein“ pa glavni zbor, toda se je obema zborovanjem prepovedalo. Okrajni glavar Tešenski si je sicer mnogo prizadel, da bi delavce pregovoril, toda zastoj, kajti oni dobe denarja vedno zadosti in nihče ne ve od kod. Na sv. Jožefa dan stalo jih je mnogo v gostih gručah na velikem trgu, kar od Terizijinega prikoraka 400 mož vojakov pod zapovedništvom višjega častnika. Vojski se bodo razdelili po okolici, kjer so delavci delo ustavili. Poslednji izvolili so si gručoma po enega pooblaščenca, ki se z tovarničarji pri okrajnem glavarstvu pogajajo. Tudi Aušiški in Litoměřički delavci so odposlali svoje može v Tešen. Bati se je, da se kujavica tudi v Aussig in Litoměřice ne zanesa. Kar se tiče plače, se mora omeniti, da je res jako pičla in žalostna. Tkalec, ki na dan dela od 6. ure zjutraj pa do 7. ure zvečer, zasluži navadno po 4 in če je presilno priden, po 7 gld. na teden. S temi mora pa svojo 8 do 10 glav broječo družino preživeti. Sami tovarničarji so priznali, da imajo tkalci res premalo, ali da jim v ožgled ogromni konkurenci sedaj na noben način niso vstani za 20% plače povikšati.

Razdraženost na **Ogerskem** med poslancem Gabrijelom Ugronom in bivšim urednikom Verhovayem zaradi poslednjega pretepa v Csegledu na 15. marca se ni še nikakor polegla. Ugron pisal je Verhovayu naslednje: „Vas smatram za pravega provzročitelja sramotnega dogodka v Csegledu. Zadoštenja od Vas ne moram zahtevati, ker ste nezmožni takega mi dati. Tepsti Vas ne maram, ker vem, da bi Vas nič sram ne bilo; temveč za pravim: ako bi se Vam zopet kedaj primerilo, da postanete zmožni zadoštenja, si za tisti slučaj pridržujem pravico, da Vas strahujem. Budapešt, 18. marca 1884. Gabrijel Ugron“. S tem pisanjem podala sta se poslanca Czizer in Ferenczy v redakcijo „Függetlenségovo“, kjer jima je bil Verhovay shod določil. Ondi sta Verhovayu razložila, da jima je Ugron povedal, kaj da v pismu stoji, zarad gotovosti pa, da ju je naprosil, naj pismo oddasta lastnoročno po njegovem naslovu. Verhovay se je pa izjavil, da ne sprejme pisanja, ker ne pripoznava takega čisto novega načina izročitve. Poslanca Ugron in Szell napovedala sta si dvoboj zaradi Csegledskega škandala. Szell je namreč ves Csegledski škandal v državnem zboru tako slikal, kakor da bi bili Ugron in njegovi prijatelji vse sami provzročili. Prijatelji Ugronovi so pa Szella prijeli za besedo, ter so ga konečno prepričali, da je legal, ali iz nevednosti ali s premislom, se ne ve. Prej ko ne, bi se pa smelo trditi, da jih je Szell s premislekom obrekoval. Vsled tega mu je Ugron napovedal dvoboj. — Lepe reči od državnih poslancev.

V **ogerskem državnem zboru** prišel je 17. t. m. csegledski pretep na dnevni red. Poslanec Ugron, kterege so ondi 15. marca precej dobro pretepli, izročil je predsedniku vse popisano. On pravi: „Kar se tiče žaljenja javne in osobne varnosti, zanašam se popolnoma na ministra notranjih zadev in na onega pravosodja, da bota svoje dolžnosti storila; gledé razžaljenja moje osebe prihranil sem kaznovanje sam sebi; kako in koliko se je pa žalila imuniteta in čast visoke zbornice, dokazal bo dogovor o pisani izjavi, ktero sem ravnokar visoki zbornici predložil.

Ogrt si med saboj mnogo prizadevajo, da bi

Tiszo s celim njegovim kabinetom prekucenili. Že je izšla ravno pred volitvami tretja knjižurica, ki po liberalnem Tiszi maha, da je grozno. Imenuje ga „načelnika spridene vlade“; knjižurici sami se „prekuc državnopravne podlage“ reče. Knjižura je neki silno strastno pisana in to ji menda več škoduje, kakor pa koristi.

Vnanje države.

Srbski minister notranjih zadev, Novakovič, sklical je komisijo pod predsedništvom sekcijskega načelnika in pisatelja Miličevića, ki se bo pečala z mislijo, kako bi se dala Srbija na novo razdeliti in opravištvu sploh preosnovati. Sedaj je dežela razdeljena na okrožja in okraje. Okrožja mislijo popolnoma opustiti, okraje pa primerno poenaciti, da bodo vsi primerno enako veliki gledé števila duš. Dalje se bodo določila nova in položaji primerna oskrbniška središča in se bo število okrajev pomanjšalo; vsled tega tudi ne bo toliko uradnikov potreba ter se bo lahko onim, ki bodo ostali in to bodo izmed vseh najzmnožnejši, dajala boljša in večja plača, kar bo zopet na to vplivalo, da bodo dobili bolj zmožnih uradnikov, kakor jih imajo sedaj.

Francozi bodo posedli dva manjša otoka ob vzhodu v rudeče morje blizo Adena. Pred nekaj leti je turški sultan tista dva otoka Francozom podaril, in sedaj, ko so se v Tonkinu vtaborili in v red spravili, spoznali so še le važnost dotičnih otokov. Pravi vzrok je pa skrb za rudeče morje, da ono mednarodna lastnina ostane, parnikom celega sveta pristopna, ne pa angleška posest, kjer bi John Bull po svoje gospodaril.

Na **Norveškem** in **Švedskem** obsodili so družega od obeh zatoženih ministrov. Prvi je bil Selmer, drugi je Kjerulf. Tudi tega so obsodili, da zgubi dostojanstvo in plača globe (kazni) 600 kron. Kraljevo postopanje vzbuja po vseh nepristranskih krogih pravo občudovanje. Ostala mu je edino le srednja pot — odpuščenje Selmerja iz službe z jako prijaznim priznanjem in s povdarkom ustavnega značaja države. Vpraša se le, kako bodo morali pač ministri biti, da jim bo mogoče s takim državnim zborom vladati, kakor je sedanji. Ko je bil drugi minister obsojen, je kralj neki rekel: „Globoka žalost me navdaja, da je v naši kraljevini taka sodnijska obravnava in taka obsodba mogoča.

Iz **Tonkinga** dohajajo vesti, ki so francoskim razmeram jako ugodne. General Millot ima pooblaščenje s svojimi četami tako daleč prodirati, kolikor se mu ravno potrebno zdi. V vojaških krogih mislijo, da bo zaradi varnosti v Tonkingu treba zasedi Langson, Caubang in Laokai. Tudi trdnjavo Phalong bodo obdržali zasedeno. Kitajci so vsled zdatne zmage, ktero so si Francozi nad njimi priborili, popolnoma zbegani in poparjeni. Bežali so, kakor tatje, in Francozi so jih pa do pol pota proti Langsonu podili. Dalje za njimi dreti se jim je zdelo brezvspešno.

Kitajci so spredili, da proti Francozom ničesar ne opravijo, če tudi imajo nemške častnike za zapovednike, zatoraj si sedaj miru želé. Kako dolgo bodo pa pri teh nazorih ostali, je zopet drugo vprašanje, kajti kar se neodločnosti tiče in pa večnega cincanja, ima za Turčijo Kitaj prvo častno mesto. Kdo se še ne spominja večnih obravnjav med francoskim ministerstvom in kitajskim poslancem v Parizu markizom Tsengom, ki je tako dolgo cincal in Francoze za nos vodil, pri vsem tem pa po nemških časnikičih čez nje zabavljal, dokler mu niso zažugali, da ga bodo venkaj vrgli iz Pariza. Sedaj se o njem nič več ne čuje.

Iz **Afrike**. Hewett je izdal proti Osmanu Digmi neko proklamacijo, ker mu je ta divjak že družega poslanca umoril. Angleška vlada je pa zapovedala, da se naj proklamacija odmah odstrani.

Izvirni dopisi.

Iz **Postojne**, 16. marca. (Pojasnilo.) Častiti gospod dopisnik iz Gorenjskega v št. 62 „Slovenca“ in velečenjeni čitatelj „Spomenika“ vzprejme naj blagovoljno za sedaj v pojasnilo to-le: Ko sem pisal za „Spomenik“ svoj sestavek „Habsburžani ustanovniki ljubljanske škofije in zaščitniki katoliške vere na Kranjskem“ priročna mi je bila razven družih virov tudi razprava umršega zgodovinarja A. Jelovšek-a „Beiträge zur Geschichte der Stadt und des Bisthums von Triest, mit theilweiser Rücksicht auf das Patriarchat von Aquileja, auf das übrige österr. Küstenland und auf Krain“ v „Mitt. des hist. Vereines für Krain“, Jahrgang 1846, Nr. 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11 in razprava gotovo vestnega pisatelja pokojnega profesorja Lesarja „o ljubljanski škofiji“ v „Zlatem veku“ l. 1863. Oba govorita o sufraganih patrijarha oglejskega; prvi našteje jih 16, a drugi omenja le nektere izmed njih ter škofa čedadskega, škaderskega in plarentinskega — možno, da je zamenil prvega s cenedskim, družega z vicentinskim in zadnjega s skarabantijskim. (?) Dolgo se nisem mogel odločiti, hočem li omenjati onih, ktere na-

števa Jelovšek ali navesti le one, o kterih govori Lesar. Odločil sem se za Lesarja zato, ker je pisal on 17 let pozneje svoj sestavek, nego Jelovšek in drugič, ker se opira on na arhiv samostana zatiškega in kapiteljna ljubljanskega — to sem spregledal, da nisem omenil v „Spomeniku“.

Da pa nisem obsirneje razpravljaj svoje zadače (kakor želi gospod dr. Kos v „Kresu“), temu je vzrok to, ker sem hotel le v glavnih potezah naslikati Habsburžanov zasluge za škofijo in katoliško vero na Kranjskem, ne oziraje se na fakta za-nje manj važna. In čas mi ni pripuščal; dela poprijel sem se še le zadnje dni meseca februarja l. 1883, a sestavek moj tiskal se je že prve dni meseca aprila ali vsaj izročil tiskarni.

V Čedadu ni bilo škofov — to pripoznam in uverjen sem tudi. To svedoči mi pismo papeža Celestina III. 24. novembra izza l. 1192, v kterem izroča v posest kapiteljno čedadskemu faro bovško na Tolminskem in več drugih. On piše: Celestinus Episcopus, Servus servorum Dei, delectis filiis Praeposito, Decano et capitulo ecclesiae Civitatis... Jednako tudi pismo papeža Pija II. 4. junija l. 1459 ravno istemu kapiteljnu; pismo Pavla IV. 5. sep. 1558; pismo Klemena VIII. 20. januarja l. 1604 nadvojvoda Ferdinanda in Pavla V. 12. jan. 1613 ravno istemu. Toliko v naglici! Sicer hočem o tem, kakor tudi o škofu placentinskem in škaderskem ali vicentinskem in skarabantijskem o priliki več spregovoriti, kolikor bode v moji moči vestno in temeljito, ako se preje kak drug ne oglasi, kteremu so viri pristopnejši, nego so meni.

Ivan Lavrenčič.

Iz **Spod. Bernika**, 21. marca. Žganje ima zopet enega pijanca več na svoji vesti. Tukaj na Spod. Berniku so namreč včeraj (20. t. m.) mrtvega iz vode izvlekli Franceta Stare-ta (po domače, Močnik). Po noči kolovratil je pijan iz žganjarije, ter zabredel v vodo.

Žganjarjem se pač godi, kakor Šenkovicim nevostam, ker tudi žganje večidel vsakega konča, kdor se mu vdá. Ko bi le tudi to grdobijo mogli obsoditi na vešala!

Od **sv. Ane nad Tržičem**, 21. marca. Pred nekaj dnevi našli so na Ljubelju mrtvo žensko pod nekim mostom. Bila je zabodena z nožem v vrat, ter tudi drugod po glavi hudo potolčena. Doma je menda iz Besnice pri Kranji. Prodajala je semena, pa je tudi nosila ljudem denar v hranilnico Celovško. Čez Ljubelj je šla že o Svečnici, pa jo niso pogrešili, ker je navadno dalj časa ostajala od doma. Se le zdaj našel jo je prav po naključji nek voznik. Mraz jo je ohranil, da še ni začela razpadati. Morilca še nimajo. Sumi se pa, da je moral biti kak nje domačin, ki je vedel, da nosi denar s seboj. Da bi ga ne izdala, jo je umoril.

V **Žireh**, 20. marca. Naj danes kaj več povem o nesreči, ki se je pri nas pripetila 18. t. m. Zadnjič sem poročal v naglici, ker je pošta odbajala. Umril je včeraj ob 10. uri zvečer tudi sedemnajstletni krepki Anže po hudem 40urnem trpljenju. Mladenič s svojim mlajšim bratecom ni spal na hlevu v senu, ampak spala sta v hlevu, ki je obokan. Živina se je vsa rešila: konji, goveda, kokoši, ker ni mogla bežati; še le, ko je ogenj pojenjeval, so jo spravili na prosto. Ubogi Anže se je zbudil, kakor je sam pripovedoval, vsled vročine, ko se je ogenj iz kozolca že preselil na slamnato hlevino streho. Zgrabi svojega zaspanega in zbeganega bratca Pepče-ta in ga nese na prosto. Bežita skoz vrata, ki držé na cestu. Že sta od zunaj, kar zagrmí nanju goreča slama s strehe in Anžetu izbije brata iz rok, kterege potem ni več videl na tem svetu. Užgé se mu obleka, kolikor jo je imel na sebi. Beži, krvavi sled se pozna koder stopa. Ljudje pritekó, gasé ogenj na njem, pa, kakor je v taki zbeganosti navadno, ne prav srečno. Spravijo ga v posteljo pri sosedu, ves se trese, toži o pekočih ranah. Dve tretjini telesa ste ožgani, zlasti glava, hrbet in noge. Previden je bil s sv. zakramenti za umirajoče, kakor je prosil. Zdravniška pomoč (iz Idrije) je bila zastonj. Ves vdan v voljo božjo si želi smrti, da bi ga rešila bolečin in združila z bratom, kajti po daljšem iskanji so dobili tudi mlajšega dečka izpod slame, pa — mrtvega.

Mislite si lahko obupni krik matere, ko zagleda sežganega sinčka. Čelo ima prebito, ubil se je, ko je padel in potem je še zgorel pod slamo. Bil je

Dalje v prilogi.

pokojnik priden učence in lepega vedenja. Nesrečni stariši zdaj nimajo nobenega sina, dve hčeri ste jim ostali. Škoda na imetji bi se pozabila, a otroci — oh, to je hudo.

Noro žensko Mino so peljali v Idrijo. Kaznovati je ne bodo mogli, a v varstvo se pa mora spraviti, sicer bi utegnila še komu drugemu posvetiti. Rekla je menda, da bi farovž tudi rada zažgala. „saj imajo g. fajmošter gotovo kaj sena, ker redé živino“. Zakaj pa je ravno na županijo in farovž tako huda? Zato, ker jej niso dovolili, da bi se omožila. V farovž je pred kaj časom prišla vsak dan prašat, kdaj bo kaj z njeno možitvijo. Županovim je večkrat zagrozila, da bo požgala, pa nobeden jej ni vrjel. Pravi, da je mislila že zvečer zakuriti, pa je raje odložila do jutra, ko je manj ljudi na cesti. Dva klinčka je zlomila, prižigaje praprot v kozolcu, tretji še le se je prižgal. Klicati bi bila šla županove, pa se je bala, da bi je ne topli, ker je to storila.

Ta nesreča glasno kliče, da ni dovolj izročiti vse sv. Florijan, treba je tudi svoje storiti ter se zavarovati zoper ogenj. Ako bi bilo 18. t. m. količkaj vetra, zgorela bi bila vsa s slamo krita vas. Pošta je blizu, g. kaplanovo stanovanje tudi. Ena sosedna streha se je bila užgala, pa so plamen še o pravem času podušili. Brizgalnica bi pri nas, ker vode ne manjka, lahko veliko nesreče odvrnila. — Bog daj, da bi Vam prihodnjič mogel kaj veselega poročati.

F. K.

Iz Gorice, 18. marca. V „Slovenca“ od 14. marca t. l. (ako se ne motim) stavljal je nek gospod Ž. v nekem dopisu z Gorenjskega na-me, oziroma na g. Lavrenčiča neko vprašanje glede nekterih škofov, ki so se vdeležili oglejske sinode l. 381. Zaradi pomanjkanja časa dovoljujem si za zdaj opozoriti omenjenega gospoda na knjigo: Mansi, Conciliorum collectio, tretji zvezek, Florenca 1759, str. 599 do 619, ali pa, ako bi ne mogel te dobiti, na knjigo: Rubens, Monumenta Ecclesiae Aquilejensis, Argent. 1740, str. 79—86, cap. IX. Ako dotičnemu gospodu še nisem vstregel s tema podatoma, spregovorim lahko v poznejšem času kaj več o tem. K.

Izza Svete gore, 18. marca. Na Kranjskem pridno reševate uzroke propada kmetij in kmečkega stanu. Na Primorskem ima visoka vlada dosti opravila z „Irredento“, zato še ni prodrlo na površje vprašanje o zboljšanju kmečkega stanu. Upanje pa gojimo, da se začne resno pečati s tim nujnim vprašanjem. Svojo dobro voljo je visoka vlada pokazala vsaj s tem, da je imenovala Slovenca za popotnega učitelja. Vsaj poduk je gotovo krepek pomoček k boljšemu blagostanju.

Za poduk kmetu pridno skrbi tudi katoliško-politična čitalnica v Čepovanu. Pretečeno nedeljo se je ta poduk dovršil za letošnji zimski čas. Da tudi jaz dopolnim zadnje poročilo, dostavljam danes, da predzadnje nedeljo je govoril č. g. B. Grča o prepotrebni pokojninski zadržki, g. učitelj A. Mlekuž pa o zgodovini Slovenov. Zadnjič, dne 16. t. m., pa je g. župan Anton Bratuž govoril o posestvu in lastnini, ter to vprašanje prav poljudno in z izgledi pojasnoval. Prepotreben poduk za vsakega posestnika, ki zamore zaprečiti marsikako drago in nepotrebno tožbo! Za sklep je govoril zopet g. A. Mlekuž. Razlagal je zgodovinski čas in delovanje ss. Cirila in Metoda. Pazljivih in hvaležnih poslušalcev je bilo obkraj prav obilno. Društvo bo občinarjem jako ustreglo, ako bo o ugodnem času hotelo nadaljevati s primernim podukom. Za dosežani poduk pa zakličem vsim govornikom: Bog plačaj!

Domače novice.

(Duhovske spremembe v Ljubljanski škofiji) Preč. g. Janez Košmelj je dobil faro Begunjsko: g. Anton Zupan gre z Grada za kaplana v Kočevsko Reko; Josip Škofic iz Begunj v Polhov Gradec. Fara sv. Ožbalda je razpisana do 1. majnika. — Od praznika Oznanenja D. M. začno se po tihih mašah tudi v naši škofiji po sedanjem sv. Očetu posebne s 300 dni odpustkov obdarovane molitve z ozirom na izredne potrebe sv. katoliške cerkve.

(Ob Ljubljani) na strani Št. Peterskega predmestja so mesto jagnjet, ki so jih v jeseni posekali, zdaj že nasadili lipe.

(Na velikem trgu) v J. Giontinijevi knjigarni razstavljeni so na ogled nekateri grozovitni dogodki

iz Šenkovega življenja. Na eni podobi videti je Šenk pred sodnim stolom s svojima drugovoma. Na drugi kaže se prizor, kako sta Šenk in Šlosarek svoji žrtvi kamen okoli života pripasala, ter jo ravno v vodo pehata. Na tretji videti je zopet druga žrtev obdana od vseh treh krvolokov, dva jo držita za roke, Hugon ima pa ravno nož v roci, da ji bo vrat prerezal. Četrti prizor kaže nam zaupljiv tete a tete, ko si nedolžna žrtev igra z nabasanim revolverjem okoli sence, podivjani Šenk pa zraven sedi in jo k samoumoru napeljuje, češ, naj le poskusi, saj revolver ni nabasan, in res jo je pripravil, da se je sama usmrtila, ker je lahkoverno dekletu mislilo, da ima res prazen revolver v roci.

(Cerkven tat.) Zarad tatvine mnogokrat kaznovani Ljubljanečan Anton Fine, čevljar in natak, kradel je danes iz pušice pri Božjem Grobu in bil pri tatvini zasačen. Pripeljali so ga danes popoldne ob dveh štirje kmetski fantje z zvezanimi rokami v Ljubljano in ga tu sodnji izročili.

(Krasno spomladansko vreme) katero je ravno cel teden trajalo, spremenilo se je z luno vred. Sinoči okoli osme ure jel je hladen veter severozapadnik vleči in že so posamične kapljice padati jele. Zjutraj smo videli mokre strehe in blatna tla. Vse kaže, da nas morda sušec še sè snegom pogosti.

(Razstava v Krems-u.) Od 2. do 18. avgusta 1884 bo v Krems-u na Niže-avstrijskem obrtna in industrijska razstava. Oglasila se sprejemajo do 15. julija l. l. Obrazci za oglašila se dobé tudi pri trgovinski in obrtni zbornici v Ljubljani, ktera radovaljno daje natančna razjasnila o tej razstavi.

(V današnjem listu) posebno opozorujemo naše čitatelje, ki so prijatelji čebel, da beró zadej oglas: „Ročni slovar za čebelarje.“

Razne reči.

— Na Dunaji se bode zidala nova ruska pravoslavna cerkev, za katero so se po Rusiji nabirali potrebni doneski.

— Red „hčera božje ljubezni“, ki se peča s postrežbo bolnikov in z izgojo otrok, se po Bosni vedno čvrsteje razvija in razširja. Vstanovilo se bode neki v kratkem še šest novih redovniških samostanov.

— Pomanjkanje nemške duhovščine. V Praškem semenišču je letos 138 Čehov in le 27 Nemcev; v Litomeričkem (dasi je škofija večinoma nemška) 67 Čehov in le 44 Nemcev; v Budejovickem 105 Čehov in 17 Nemcev; v Kraljeogradskem 122 Čehov pa 12 Nemcev; skupaj toraj je v vseh 4 seminarjih 435 českih in le 100 nemških bogoslovcev.

— Stanovitnost kneginje. Ruski veliki knez Sergij Aleksandrovič se je zaročil s kneginjo Elizabeto iz Darmstadta, ki bi imela zaradi tega prestopiti k praslavni veri. Ona se je pa temu uprla: Ruski dvor se je konečno udal, da kneginja obdrži svojo vero. Ruski knezi dobivajo svoje žene večinoma z Nemškega, a vsaka izmed njih je bila do sedaj primorana sprejeti pravoslavno vero.

— Roparji se po Bosni zopet množé. Minuli teden prikazali so se v gumerskem gozdu v Banjaluškem okraju oborožene roparske čete in dotična oblastnija nastavila jim je že zanjke, da jih v pest dobi. V Krupiškem okraju našli so umorjenega dalmatinskega trgovca. Za morileca se nič ne ve, kdo in od kod da je. Ropar Gavro Čičo ušel je orožnikom, ki so ga iz Banjaluškega okrožnega sodišča gnali, toda takoj so ga imeli mrtvega, orožnik je namreč za njim ustrelil in ropar se je zvrnil na tla mrtev.

— Prvi civilni pogreb v Pešti. Z dovoljenjem gosposke pokopali so čevljarja Lajoša Kuglerja brez duhovnika. Kugler je bil član radikalne delavske stranke in je pri polni zavesti zahteval, naj ga pokopljejo brez duhovnika in brez kake molitve. Rakev, ki ni imela nikakega krščanskega znamenja na sebi, so položili na voz in jo brez godbe in cerkvenega petja in molitve peljali na pokopališče. Na grobu je imel neki delavec govor v madjarskem, drugi pa v nemškem jeziku; oba govora sta proslavljala zdrava načela (!) umrlega in njegove stranke. Po končanih govorih so zapeli zbrani delavci revolucio pesem „marseillaisa“. S tem se loči radikalna stranka od drugih delavcev, da ne pozna narodnosti, ne vere.

Telegrami.

Kranj, 22. marca. Č. g. Krašovic, župnik v Šmartnem, je umrl danes zjutraj ob 4. uri. Pogreb bo v torek ob polu desetih zjutraj.

Dunaj, 21. marca. V današnji večerni seji dokončala se je debata o naučnem proračunu. Pri naslovu „narodne šole“ zagovarjal je Rajč kot glavni govornik novoslovenski jezik proti napadu, da ga ljudje ne razumejo. Govornik je dokazal iz tiskane kronike, ki je leta 1578 v Ljubljani izšla, da se že tedaj ime „Slovenca“ nahaja. Dalje je v dokaz navajal knjigo iz XII. stoletja in pa liturgične knjige v slovenskem jeziku od sv. Cirila in Metoda. Prosil je vlado, naj priredi Mariborsko učiteljsko tako, da bodo iz njega prihajali učitelji za slovenske šole. Poslanec vlado tudi opominja, da so se leta 1851 na Graškem vseučilišči odpravile tri stolice sè slovenskim učnim jezikom, in je prepričan, da je tista odprava v nekej zvezi z opuščanjem konstitucionalizma. Konečno predlaga resolucijo gledé vpeljave slovenskega učnega jezika na Mariborskem učiteljski od bodočega šolskega leta počenši. — Glavni govornik Hackelberg oporeka zahtevanjem Slovencev. Ako bi se jim vroče želje po univerzi in po združenji Slovencev vresničile, jela se bo ta Slovenija potem k Hrvaški ali Bog ve kam nagibati. Konečno pobija očitjanje germanizacije.

Tuji.

20. marca.

Pri **Maltči**: S. Steinharter, kupec, iz Monakova. — Oralter, kupec, z Dunaja. — Gustav Kokosehka, kupec, iz Gmünda. — Kvas, gostilničar, iz Trsta. — Marija Peče, kupč. soproga, iz Loža.

Pri **Stonu**: Rossi in Stecher, kupč. potov. iz Trsta. — Ludovik Müller, kupec, iz Einsiedelna. — Ignacij Lengyel, kupec, iz Kaniže. — A. Hass, iz Planine. — Henrik Brunner, komi, iz Ptuja. — Frane Peruzzi, iz Vač.

Pri **Južnem kolodvoru**: Vincencij Grull, zasebnik, iz Brna. — Frane pl. Wellenberg, grajščak, iz Brna. — Samuel Gavora, kupč. potovalec, iz Brezove. — Avgust Leo, kupč. potov. iz Leopoldsdruhe. — Janez Kruppel, s soprogo, iz Kamnika.

Pri **Avstrijskem cesarji**: Josip Giller, montér, z Dunaja. — Hermina Atzel, zasebnica, iz Gradca. — J. Rožič, s soprogo, iz Celja.

Dunajska borza.

21. marca.

Papirna renta po 100 gl.	79 gl. 85	kr
Sreberna „ „ „ „	80 „ 95	„
4% avstr. zlata renta, davka prosta	101 „ 70	„
Papirna renta, davka prosta	95 „ 35	„
Ogerska zlata renta 6%	122 „ 20	„
„ „ 4%	92 „ —	„
„ „ papirna renta 5%	88 „ 60	„
Kreditne akcije	160 gl. 323 „ 60	„
Akcije anglo-avstr. banke	200 gl. 116 „ 50	„
„ avstr.-ogerske banke	845 „ —	„
Länderbanke	111 „ 60	„
„ avst.-og. Lloyd v Trstu	580 „ —	„
„ državne železnice	314 „ 30	„
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	236 „ 10	„
4% državne srečke iz l. 1854	250 gl. 123 „ 75	„
4% „ „ „ 1860	500 „ 136 „ 50	„
Državne srečke iz l. 1864	100 „ 170 „ —	„
„ „ 1864	50 „ 170 „ —	„
Kreditne srečke	100 „ 173 „ 75	„
Ljubljanske srečke	20 „ 23 „ —	„
Rudolfove srečke	10 „ 20 „ —	„
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	107 „ 10	„
„ Ferdinandove sev.	105 „ 50	„
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.	104 „ 50	„
London	121 „ 40	„
Srebro	— „ —	„
Ces. cekini	5 „ 69	„
Francoski napoleond.	9 „ 61	„
Nemške marke	59 „ 20	„

Tržaško tržno poročilo.

Kava: Santos po 56 gl., Rio 59, St. Domingo 60, Portorico 94, biserna 110, Cejlon 83—125, Java 70, Mokka 106—114.

Sladkor po 26—34 gl.

Dišave: poper 85.50 gl., žbice 68—100.

Južno sadje: dateljni 30, fige iz Kalamate 14, iz Smirne 25, rozine 14, pomoranče 3, limone 1.50 za vsak zaborj, rožiči 4.50, mandeljni 93.

Olje: laško 72—93 gl., albansko 42, dalmatinsko 44, angleško 33.50, petrolej 10.

Kože: juhtovina 260, podplatje 125—160, teletnina 357—616, jagnječi kožuhi sto komadov 60 zajéje sto komadov 25 gl.

Volna: bosanska 105 gl., albanska 118, ister-ska 110.

Bombaž: ameriški 68, indiški 44.

Ječice po 11—24 gl.

Mast: maslo 98—104, angleška 62, ogerska 67, špeh 60.

Žito: pšenica ruska 10.40—11.—, laška 10.50, kuruza 7.25, rž 7.50, oves 7, fižol 11—15, grah 10—15, riž laški 15.50, indiški 11.50 goldinarjev za vsakih 100 kilogramov.

Umrli so:

V bolnišnici:

18. marca. Blaž Belturki, dninar, 53 let, pljučnica.
19. marca. Neža Medič, dekla, 50 let, apoplexia cerebri.
20. marca. Janez Verhovec, dninar, 51 let, apoplexia cerebri.
— Jernej Jerman, bivši mizar, 65 let, srčna napaka.

Žitna cena.

Pšenica banaška 1 hkl. 9 gl. 40 kr. — domača 8 gl. 40 kr. — Rž 5 gl. 75 kr. — Ječmen 4 gl. 95 kr. — Ajda 5 gl. 90 kr. — Proso 5 gl. 75 kr. — Turšica 5 gl. 60 kr. — Oves 3 gl. 10 kr.

Jakob Burger,

concesioniran zidarski mojster,
v Šiški št. 29,

se priporoča za napravo stavbenih načrtov (planov) in proračunov, prejema in izpeljuje povsod vsakrta zidarska dela po mogoče nizkih cenah. (4)

Terček & Nekrep,

trgovina z železnino

v Ljubljani, mestni trg št. 10

prilagojena stalno, dobro izbrano zalogo najboljše kmetijskega in poljedeljskega orodja in strojev, posebno krmoreznic in slamoreznic Henrika Lanža v Mannheimu, kakor tudi druge najbolj izkušene izdelke; nadalje: Žitne snažilnice, vozove, sani, pluge, sesalnice, cevi za vodnjake in vodnjake same, štedilna ognjišča, peči, ognja in tatov varne kase itd. — potem izvrstni kamniški cement in poljski mavce (gips); dalje železnične šine in kovanja za stavbe, — vse to po najnižjih cenah v zalogi in po unanjem naročilu, ki se vsako naglo in natančno izvršuje. (7)

Izvrstni med (garantiran pitance)

v plehastih škatljah po 5 kil (kila po 60 kr.),
škatlja 30 kr.

se dobiva proti poštnemu povzetju ali pa proti gotovi plači pri

OROSLAV-u DOLENC-u,
svečarji v Ljubljani.

JAKOB BELEC,

klepar

v Šent-Vidu pri Ljubljani,

se slavnemu občinstvu in preč. duhovščini priporočam za izdelovanje vseh kleparskih del.

V zalogi imam cerkvene svetilnice ali stalnice v različnih slogih, z belimi ali barvanimi šipami in po raznih cenah. Dvoje svetilnic iz kositarja, olupšane z medenino, velja 10, 12, 14, 18 gold.; iz medenine po 20, 24, 30, 32, 35, 40, 45, 50 gl.; iz tompaka 46, 52, 60 gl. in z lepo barvanimi palicami za svetilnice, ki imajo razne cene.

Izdelujem svečnike za pod križeva pota, pušice za pobiranje miloščine po cerkvah; mnogovrstna močna in lepa štedilna železna ognjišča (Sparherde) vse železne in tudi vzdane z bakrenimi kotli. Močna, lepa in umetna železna vrata za cerkve in pokopališča, ograje za krstna kamna, kakor vsakovrstna v kleparski, ključarski, kovino tiskarski in kovaški strok spadajoča dela.

Prevzamem vsakovrstna kleparska in ključarska stavbena dela, izdelovanje pravih strelovodov po najnovjšem načinu, barvanje zvonikov in streh itd.

Vsako delo bode pri meni zanesljivo dobro izdelano in kolikor mogoče po nizki ceni. (4)

Podpisani usoja si naznaniti, da je zalogo bruseljskih klobukov

in drugih stvari od gospoda **A. Pribošiča**
prevzel ter priporoča p. n. občinstvu

vsakovrstne klobuke za gospode

posebno pa: **suknene klobuke (Lodenhüte)** v raznih barvah, kakor svetlo- ali temnorjavje, svetlo- ali temnozeleno itd., po 2 gl. 20 kr.; **trde klobuke**, najnovejši izdelek, **rujave ali črne**, dobro blago, po 1 gl. 80 kr., najboljše po 2 gl. 20 kr.; **svilnate cilindre**, najfinejša roba in najlepši izdelek, po 4 gl. 50 kr.; **klobuke za dečke** po 1 gl. do 1 gl. 50 kr.; dalje

srajce za gospode, spodnje hlače, vratnike kravate
(4) itd. itd.

Z odličnim spoštovanjem

IVAN SOKLIČ
v Ljubljani, Gledališke ulice št. 4.

Ročni slovar za čebelarje

imenjuje se v alfabetičnem redu sestavljena knjiga, v kateri se nahajajo najnovejše iznajdbe v naravoslovju, postrežbi in koristi čebel, kakor tudi zanimiveje iz zgodovine čebelarstva in njegovih prijateljev do današnjega dne.

Na svitlo dali predsedniki

Imkerjevega društva v Marki.

Knjiga je vredjena pregledno ter na jako lahek in sumljiv način čebelarja podučuje. Obsega 16^{1/2} pole, ima velik in razločen tisk ter nam je bilo mogoče ceno od 2 mark 40 vinarjev na 1 marko 60 vinarjev znižati.

Knjigarna in tiskarna „Kreuz-Zeitung-ina“. F. HEINIKE in Berlin W, Königgrätzerstrasse 15.

Brez te varstvene znamke, postavno zavarovane, ima se to zdravilo po dr. Maliču smatrati kot ponarejeno.

Varstvena znamka.

Cvet zoper trganje, po dr. Maliču,

je odlično najboljšo zdravilo zoper protin ter revmatizem, trganje po udih, bolečine v križi ter živcih, otekline, otrpnele ude in kite itd., malo časa če se rabi, pa mine popolnem trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo „cvetu zoper trganje po dr. Maliču“ z zraven stoječim znamenjem; 1 stekl. 50 kr.

Zahvala.

Gospodu **J. pl. Trnkoczyju**, lekarju v Ljubljani.

Moja mati so na protinski bolezn na nogi silno trpeli in razna domača zdravila brezuspešno rabili. Ko je pa bolezen čedalje hujša prihajala in vže več dni niso mogli stopiti na nogo, spomnim se na Vaš dr. Maličev protinski cvet za 50 kr. ter si ga nemudoma naročim. In res, imel je čudovit vspeh, da so se po kratki rabi tega zdravila oprstili mučnih bolečin. S popolnim prepričanjem priznavam toraj dr. Maličev protinski cvet kot izvrstno zdravilo in ga vsakemu bolniku v jednaki bolezn priporočam. Vaši blagorodnosti pa izrekam najprilsrčnišo zahvalo, vsem spoštovanjem udani

Franc Jug,

posestnik v Šmarji p. Celji.

Planinski želiščni sirop kranjski,

izboren zoper kašelj, hripavost, vratobol, prsne in pljučne bolečine; 1 stekl. 56 kr. Koristnejši nego vsi v trgovini se nahajajoči soki in siropi.

Pomuhljevo (Dorsch)

najboljše vrste, izborno zoper bramore, pljučnico, kožne izpuške in bezgavne otekline. 1 stekl. 60 kr.

Salicilna ustna voda,

aromatična, vpliva oživiljajoče, zapreči pokončanje zob in odpravi slab duh iz ust. 1 steklenica 50 kr.

Kričistilne kroglice,

c. k. priv.,

ne smeje bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se vže tisočkrat sijajno osvedočile pri zabasanji človeškega telesa, glavobolu, otrpjenih udih, skazenem želodcu, jetrnih in obistnih boleznih, v škatljah à 21 kr.; jeden zavoj s 6 škatljami 1 gl. 5 kr. Razpošiljava se le jeden zavoj.

Izvrstna homeopatična zdravila se pri nas zmirom frišne dobivajo.

Naročila iz dežele izvrše se takoj

v lekarni pri „samorogu“

Jul. pl. Trnkoczy-ja

na mestnem trgu v Ljubljani.

Pivovarna v Senožečah

ima v zalogi izvrstno pivo v sodčkih in butelijah. Priporoča se vsem dosedanjim odjemnikom, ki želé sl. občinstvu z zdravo pijačo postreči. (4)

Postrežba je natančna in po ceni.
Senožeče pošta Postojna.

G. PICCOLI,

homeopatičen in aleo-
patičen lekar
„Pri Angelu“
v Ljubljani,
na Dunajski cesti,
priporoča p. n. občinstvu po
10letni skušnji
sledede
izborne zdravila.

Antirrhéumon, najboljše zdravilo proti prehlajenju, kostobolji, hromoti delavnih čutnic, bolečinam v križi in v prsih, prehladnim bolečinam v glavi in v zobeh. Steklenica 40 kr.

Dr. Mora-vo sredstvo zoper mrzlico je najboljše med vsemi dozdej znanimi zdravili proti spridenju prehalne mrzlice. Steklenica 80 kr.

Marija pomagaj želodečne kapljice. Omenjeno zdravilo služi v pomoč, ako kdo nima dobrega želodca, ako ima slabo sapo, ako ga na penja, ako se mu peha in ga vije, proti želodečnemu prehlajenju, zlatenici, ako se komu hoče vzdigati, ako boli koga glava (če to ne izvira iz želodca), proti zgagi, ako se dela komu kamen in nabira sluz, proti želodečnemu krču in zaprtju, ako je želodec pokvarjen z jedjo in pijačo, proti glistam, proti boleznim na vranici, jetrih in proti zlati žili, in v različnih mrzlicah. Steklenica 20 kr.

Najboljše in najvplivnejše pravo norveško pomuhljevo jetrno olje proti mramorici, rhabitisi, plučnici, kašlju itd. Steklenica 60 kr.

Pastile iz sladnega ekstrakta (Malz Bonboni) proti kašlju in prehlajenju, škatlja 10 kr.

Pastilne santoninske; izkušeno zdravilo zoper žliste, škatljica po 10 kr., 100 koščekov 70 kr., 1000 koščekov 4 gl. 50 kr.

Salicilne pastile proti prehlajenju najboljši pripomoček proti davici (difteritis), plućnim, prsnim in vratnim bolečinam, zoper kašelj in hripavost, škatljica 20 kr.

Naročila se izvršujejo točno po pošti na poštno povzetje. (13)

Enkrat se mora vsak prepričati.

Najstareji Dunajski izvozevalni zavod

Ignacija Hercog-a in drugov

na Dunaji, I., Ruprechtsplatz 5,

razpošilja, dokler je še kaj zalogo, proti poštnemu povzetju 1485 komadov Brnskega volnena blaga za spomlad in poletje in sicer velja blago iz prave ovčje volne za možko obleko obstoječo iz suknje, hlače in oprsnika iz tkane čiste in najfineje volne

le 5 gl. 90 kr., (2)

kar je prej trikrat toliko veljalo.

Vsakdo se lahko prepriča, ako kaj malega naroči, kako cenó in točno in solidno se mu bo postreglo in to v vsakem oziru, kakor prej še nikdar. To blago se dobi v najsolidnejih in najnovejših barvah najboljše kakovosti sivo, rujavo, modro, olivno in črno, kakor tudi temnopasasto. Kdor si ga naroči naj nam le barvo naznani. — Ravno tako tudi razpošiljamo

ang. volnate popotne plede (ogrinjalke)

jako dolge in široke v vseh barvah iz prave, čiste volne po 3 gl. 50 kr., dalje:

Perilo za gospode,

srajce iz širtinga gladke ali na robce s koljarjem ali brez po 1 gl. 20 kr. — **Srajce iz širtinga** vse četvorno, frane, šivane na kozico najfineje bele ali pisane po 1 gl. 50 kr.

Pisane srajce iz kretona ali oksforda . . . 1 gl. — kr.

„ „ francoske ali oksfordaste . . . 1 „ 80 „

Hlače za gospode, iz velikega platna . . . — 75 „

„ „ „ predenega platna . . . 1 „ — „

Srajce za dame iz vel. platna od 60 kr. do 1 „ 50 „

„ „ „ šifona z vezanjem . . . 1 „ — „

„ „ „ čisto fine od gl. 1.50 do 5 „ — „

„ „ „ iz platna od 2 gl. do 5 „ — „

Hlače „ „ na robce in z vezanjem . . . — „

od 75 kr. do 3 „ — „

Razna otroška obleka od 1 do 12 let od 1 gl. do 5 „ — „

Pohišne suknje za gospé . . . od 2 gl. do 8 „ — „

Velika zaloga raznega manufakturnega blaga. Kupovalec na debelo daje se velik rabat. — Naročila na bala se sprejemajo in so jako po ceni.

Vzorov (izglednega blaga) ne pošiljamo nikamor, komur pa bi blago ne vrgajalo, ga lahko zamenja.